

הפורום החילוני

כיתה בלי הדתה

מדריך כיס להורה החילוני • ארגז כלים למאבק בהדתה במערכת החינוך הממלכתית - מגן הילדים ועד התיכון

רוצים להפסיק את ההדתה בחינוך הממלכתי? זה בידיכם שלכם. משרד החינוך לא יפסיק זאת מיזמתו, בית המשפט לא מעונין לטפל בנושא ובית המחוקקים אינו מתפקד. רוצים שינוי? צאו להיאבק. משהו מפריע לכם? אל תוותרו. חושבים שאפשר ונכון אחרת? אל תשארו פסיביים:

- הצטרפו ל**וועד ההורים הכיתתי ולהנהגת ההורים הבית ספרית**.
- שתפו חברים לדעה ופעלו יחד** מול הנהלת המוסד החינוכי.
- הצטרפו ל**התארגנות ההורים** בישובכם או הקימו כזו בעזרתנו.
- המאבק תלוי בעקשנות שלכם, ההורים, ובתפיסת ההורות שלכם, תוך מתן קדימות לזכותכם הטבעית על ילדיכם ולחובתכם המוסרית כלפיהם.
- רק בפעולה אקטיבית, ממוקדת וארוכת טווח נצליח לשנות.
- זכרו! **הפגיעה האפשרית** (ממנה אתם חוששים) בילדיכם בשל פעילותכם שקולה כנגד **הפגיעה הממשית** המתרחשת בחדרי הכיתות ובפעילות החוץ בשעה ששוטפים את מוחם בתכנים מדיתיים.

זכותכם להגן על ילדיכם, כולל בתחום החינוך, היא זכות יסוד. המדינה יכולה להגביל זכות זו רק באמצעות חוק מפורש. הגן ובית הספר, ככל מוסד שלטוני, יכולים לפעול רק על פי מה שהותר להם בחוק. בכל מצב בו מתערער ספק האם מותר למוסד החינוכי לפעול בדרך בה הוא פועל - חובת ההכחה עליו. זכותכם לדרוש לקבל לידיכם את ההנחיות הרשמיות והמפורשות - בחוקים, חוזרים או תקנות - על פיהן פועל המוסד.

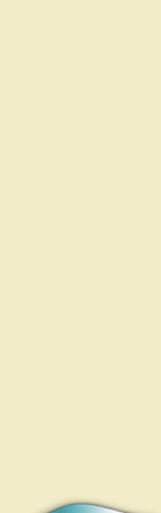
ככלל, בכל אינטראקציה עם הנהלת המוסד החינוכי וסגל ההוראה מומלץ לחתור להדברות ולשיתוף פעולה, תוך הצגה אסרטיבית של הבעיה והצעת רעיונות לפתרון ולשינוי.

הנה לפיכך מורה דרך מרכז שינחה אתכם במאבק הציבורי. חשוב מאוד להיכנס לקישורים הרלוונטיים לנושא אותו אתם מבקשים לבדוק, או לאירוע הספציפי שבו נתקלתם בהדתה הדורשת תגובה והתייחסות. הקישורים מכילים מידע רב שיסייע לכם במאבק. המסמך שלהלן לא מהווה, ואינו מחליף, ייעוץ משפטי. קובץ זה מצטרף ל**מדריך להורה החילוני**, אותו תוכלו להמשיך ולהיריד מהאתר שלנו.

בכל תחילת שנה דרוש לקבל לידיכם את תכנית העבודה השנתית של המוסד החינוכי, הכוללת פירוט והבחנה בין תכנית הלימודים הפורמלית לבין פעילויות מתוכננות שאינן מתקיימות במסגרת התכנית הפורמלית.

בעניין **תכנית הלימודים הפורמלית**, המחייבת - יש בידיכם אפשרות לבקר ולפקח על חומרי הלימוד בהם נעשה שימוש ועל התכנים הנלמדים.

בעניין **פעילויות שאינן במסגרת תכנית הלימודים הפורמלית**, ולכן אין **חובה על המוסד החינוכי להעבירן** - יש בידיכם אפשרות לבקר ולפקח על דרך קבלת החלטה לשלבן, על התכנים המועברים ועל הגוף החיצוני המפעיל, ולהביא לביטולן או לשינויין.

תוכן עניינים: גרמי הדתה ודרכי פעולה

גופים חיצוניים - עמותות

תרבות יהודית-ישראלית

ספרי לימוד

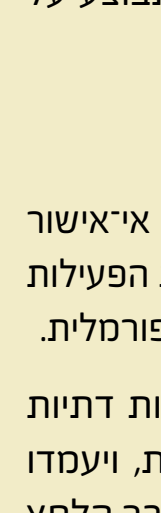
חומרי לימוד מזדמנים

אתרי לימוד מקוונים

אירועים וטקסים

מפעלים - טיולים ופעילות חוץ

סגל הוראה ואקלים בית ספרי

גופים חיצוניים - עמותות

הקפידו לדרוש לקבל את תכנית הלימודים הפורמלית בתחילת השנה, ולקבל הודעה מראש על כל פעילות שאינה במסגרת התכנית הפורמלית.

אין כל תקנה המחייבת את מנהלי מוסדות החינוך להכניס פעילות עמותות למוסדותיהם. חשוב מאד לזכור זאת.

אין גם כל תקנה המחייבת תוספת לימודי יהדות במערכת החינוך הממלכתית, מעבר למה שניתן במסגרת הפורמלית, העמוסה עד בלי די בעיסוק בזהות היהודית.

לכן - השאלות הראשונות שיש להפנות למנהל המוסד הן **למה ולמה**. אם תשובותיו אינן מספקות - אין שום סיבה להיכנע לרעיון הכנסת גופים חיצוניים בכלל, ועמותות שמטרתן עיסוק בזהות היהודית של ילדינו, בפרט.

ככלל, כל פעילות שאינה חלק מהתכנית הפורמלית, בה יש אינטראקציה עם גופים חיצוניים - אדם בודד או עמותה; כניסה חד-פעמית או מתמשכת - בין אם מדובר בפעילות חוץ ובין אם פעילות פנים המתקיימת בתחום המוסד החינוכי, מחייבת ידוע שלכם, ההורים, וזכותכם וחובתכם, **כאפטורופסי** על ילדיכם, לדרוש:

1. קבלת מידע מקדים על כל פעילות העמותה ותכניה, כולל מטרתיה המוצהרות.

2. חתימת ההורים על אישור או אי-אישור השתתפות ילדיהם בפעילות.

3. התחייבות ב"ס לנזכחות ופיקוח מורה ונציגי הורים בכל פעילות שבה שותף גורם זר, שאינו מסגל בית הספר, בכיתה.

4. הבהרה כיצד יבטיח מנהל המוסד שהפעילות לא תבוצע על חשבון תכנית הלימודים הפורמלית ובמסגרתה.

השפעה על ההנהלה:

ככל שישגדל מספר התלמידים שהורים חותמים על אי-אישור השתתפות, כך יגבר הלחץ על מנהלי המוסדות לקיים את הפעילות הלא פורמלית בסוף יום, ולא על חשבון שעות המערכת הפורמלית.

ככל שישגדל מספר ההורים המתנגדים להכנסת עמותות דתיות ולמסירת החינוך הערכי לידיהן של בנות שירות דתיות, ויעמדו על זכותם **להימנע מהקניית חינוך דתי לילדיהם** - כך יגבר הלחץ על מנהלי המוסדות להימנע מהכנסתן או להעביר את הפעילות לשעות סוף היום לבחירת ההורים המעוניינים בכך.

פעילות העמותות לא אמורה להתקיים במסגרת התכנית הפורמלית של בית הספר. לכן, יש לעקוב ולבדוק על חשבון אילו שיעורים במערכת השעות השבועיות התקיימו הפעילויות ולדרוש מענה מבית הספר כיצד מוחזרות, שעות אלה לתלמיד. ככל שיעלה מספר ההורים הדורשים זאת כך יקשה על המוסד לקיים את הפעילות על חשבון שיעורי מערכת.

המצב הרצוי - אין להכניס גופים חיצוניים למוסדות החינוך וראוי להחזיר את החינוך הערכי ליד הגומים והגנות. אם בכל זאת צפויה פעילות עמותה בגן או בב"ס שלכם חשוב לברר את הדברים מול הנהלת המוסד החינוכי.

לרשותכם :

דף הנחיה מפורט בצירוף מקבץ השאלות לשימוש מול הנהלת המוסד.

ריכוז מקורות מידע בנושא **מעורבות גופים חיצוניים במוסדות החינוך** - [תכניות חיצוניות](#).

תרבות יהודית-ישראלית (מורשת)

1. **מי בפועל ילמד את המקצוע?** - אין להסכים לכניסת עמותות להוראת התוכנית. **ראו סעיף 2.2 בחוזר המקושר.**

2. **מהו ספר הלימוד?** - ראו **ביקורת ספרים** וידוע את המורה בממצאים. הציעו להימנע משימוש בספר או לדלג על טקסטים בעייתיים.

3. **מהם התכנים שילמדו?** - הביעו את התנגדותכם והציעו שימוש ב**מדריך למורה של הפורום החילוני**: ערכה חילונית להעשרת תוכנית הלימודים בתרבות יהודית-ישראלית.

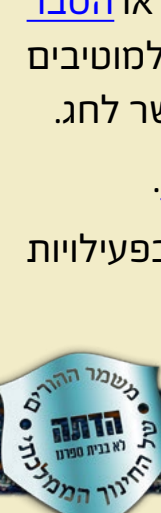
4. **מאין נלקחו השעות להוראת התכנית?** - משרד החינוך מורה על הקצאת 5 שעות ביסודי ו-5 בחט"ב אך אינו מתקצב את התוכנית במלואה. **ראו סעיף 2.2 בחוזר המקושר.**

5. **איזה מקצוע נפגע בשל הוראת התכנית?** - הביעו את התנגדותכם ודרשו הקצאת שעות למקצועות החשובים לכם (אמנות, תיאטרון, מוסיקה).

6. **סרבו לתוספת פעילויות** שמבקש בית הספר להוסיף תחת הכותרת השקרת "תרבות יהודית-ישראלית". **הלמידה החווייתית** המוצעת הינה, רובה ככולה, מבוססת דת ומנוגדת לערכיכם.

7. **ככל שלא תהיה היענות לדרישותיכם** - עמדו על **זכותכם להימנע מהקניית חינוך דתי לילדיכם** ופטרו אותם מהשתתפות בשיעור.

8. **על בעייתיות התכנית והסיבות להתנגדות לה** - **קראו כאן בהרחבה.**

ספרי לימוד

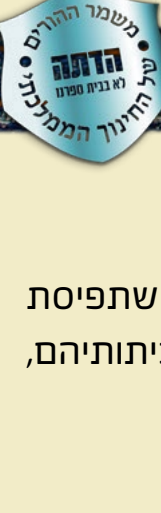
1. בדקו את רשימת ספרי הלימוד שקיבלתם ואת שמות ההוצאות לאור. ודאו שהספר מיועד לבית הספר הממלכתי (ולא לממלכתי דתי בלבד), ושהוא נמצא **ברשימת ספרי הלימוד המאושרים** של משרד החינוך.

2. בדקו את תכנם של כל ספרי הלימוד וחוברות העבודה של ילדיכם.

3. אל תהססו לפנות להנהלת ביה"ס לברור על כל ספר שמעורר את חשדכם. בדקו מול המחנכים האם צוות המורים מודע להדתה בספרי הלימוד והציעו שיתוף פעולה בבדיקת התכנים.

4. תוכלו למצוא **סקירה של ספרי לימוד** ודוגמאות באתר שלנו ולהציג אותן באסיפה כדי לעורר את המודעות, וגם **להציג פתרונות** כמו לדלג על עמודים מסוימים המכילים תכנים לא ראויים או להציג טקסטים חלופיים.

5. לא מצאתם בין הסקירות את ספר הלימוד שלכם? מוזמנים לסקור אותו על פי **מחון ההדגה** שפיתחנו ולשלוח אלינו את סקירתכם כדי שנוסיפה למאגר לטובת כלל ציבור ההורים.

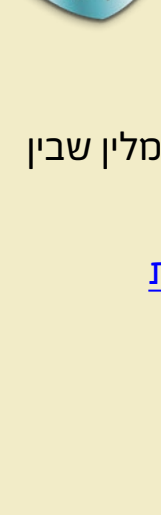
חומרי לימוד מזדמנים - דפי עבודה

מורים ומורות מרבים לאסוף חומרים לימודיים ממגוון מקורות.

לצערו אנו נתקלים בהחדרת חומרים לא ראויים לחינוך הממלכתי - אם בשל חוסר תשומת לב, חוסר מודעות או גרוע מכך - בכוונת מכוון.

הורים - **עמדו על המשמר**. בדקו מדי פעם, יחד עם ילדיכם, את תיקיהם, ופנו למחנכת הכתה ודרשו הסברים ותיקון המעוות לכל חומר למידה לא ראוי בו נתקלתם.

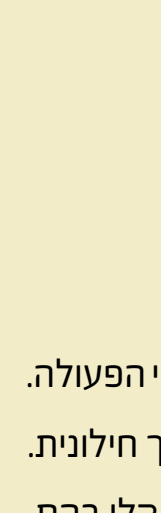
📍 **דוגמאות לחירת חומרי למידה לא ראויים לחינוך הממלכתי.**

אתרי לימוד מקוונים

הכנסו לאתרים המקוונים אליהם מופנים ילדיכם (מטח, סנונית, אופק בריינפופ וכו'). לא פעם **משולבים תכנים דתיים אמוניים** במשימות ובתחומי דעת שהקשר בינם לבין העיסוק היהודי-דתי אינו ברור כלל וכלל ואינו נחוץ.

📍 **דוגמאות לתכנים בעייתיים באתרים מקוונים.**

אירועים וטקסים

בררו כבר בתחילת השנה כיצד הגן או בית הספר מתכנן לציין פעילויות חגים, קבלת תורה, שנת בני ובנות מצווה וטקסים אחרים.

הציעו להיות שותפים בתכנון ובהפקה. כך תוכלו להשפיע ולוודא שלא מוחדרים תכנים אמוניים ופרקטיקות דתיות בטקסים השונים. כך למשל, טקס קבלת תורה לא חייב להתקיים בבית הכנסת (ראו **הסבר והצעת חלופות**) ופעילויות חגים יכולות לכלול התייחסות למושבים שונים הקשורים לעונת השנה או לנושא אוניברסלי המתקשר לחג.

📍 **דוגמאות לטקסים בעייתיים במוסדות החינוך הממלכתי.**

📍 **ריכוז הצעות הורים לפעילות חלופית.** מוזמנים לשתף בפעילויות מעניינות שישמתם.

מפעלים - טיולים ופעילות חוץ

1. דרוש לקבל לידיכם, כבר באסיפת ההורים הראשונה, את כל המידע על טיולים ופעילות חוץ המתוכננים למהלך השנה.

2. אתם רשאים שלא לאשר השתתפות ילדיכם בפעילות ולא לשלם עבור הפעילות.

3. ככל שירבו ההורים שיתנגדו לטיולים ולפעילות חוץ שיש בהם הטיה יהודית-אמונית, כך יגבר הלחץ על הנהלת בית הספר לשנות מסלולים או להתקשר עם מפעילים אחרים.

4. גם כאן - רצוי להגיע להידברות עם הנהלת בית הספר ולהציע חלופות שיהיו מקובלות על כולם. מוזמנים לפנות אלינו להתייעצות.

📍 **דוגמאות לטיולים ופעילויות חוץ בעייתיים.**

📍 **ריכוז מקורות מידע בנושא טיולים ופעילות חוץ.**

סגל הוראה ואקלים בית ספרי

המציאות מלמדת על השפעה גדולה של מורים ומורות, שתפיסת עולמם אינה חילונית, המשישים שפה ופרקטיקה דתית בכיתותיהם, בין אם בתום לב ובין אם בכוונת מכוון.

כיצד תוכלו להשפיע על האקלים הביתי ספרי?

1. דרוש כבר באסיפת ההורים הראשונה להוסיף לאמנה הכיתתית והבית ספרית כמה כללים שיבטיחו מודעות לנושא:
שישה כללים להבטחת מערכת חינוך חילונית.

2. היו שותפים מלאים בכתיבת התקנון הבית ספרי ובדקו את סעיפיו היטב לפני שתחתמו, כולל סעיפים המתייחסים לקוד הלבוש:
הוספת סעיפים לתקנון הבית ספרי - הצעת הורים.
הקפדה על תקנון לבוש שוויוני ומכבד - הנחיות.

📍 **דוגמאות לאקלים בית ספרי ולהשפעה מדינית של סגל ההוראה.**

עוד לשימושכם:

📍 **ריכוז מקורות מידע** בנושאים שונים הקשורים ליחסי הגומלין שבין המוסד החינוכי לבין ההורים:

זכות חובה של ההורים על ילדיהם - חוק האפטורופוס

הזכות לבחור זרם חינוך

הזכות להיות מעורבים ושותפים בתהליך החינוכי

ועד ההורים הכיתתי והמוסדי

מעורבות גופים חיצוניים במוסדות החינוך - תכנית חיצונית

תשלומי הורים והסכמת הורים לתכנית לימודים נוספת

כניסת בנים למוסדות החינוך

טיולים ופעילות חוץ

איסור פרסומת מסחרית במוסדות החינוך

מקורות נוספים שחשוב להכיר

וגם:

המדריך השלם להורה החילוני (2017) - עיקרי המאבק ודרכי הפעולה.

כיצד למנוע הדתה? - שישה כללים להבטחת מערכת חינוך חילונית.

דיווחי הדתה - מוזמנים לשתף אותנו באירועי הדתה שתיתקלו בהם.

הפורום החילוני - מי אנחנו?

הפורום החילוני הנו עמותה רשומה ללא מטרת רווח אשר נוסדה בשנת 2011. הפורום משמש כארגון ארצי למאבק בתופעת ההדתה במערכת החינוך, בצבא ובמרחב הציבורי.

אתר הפורום החילוני: www.hiloni.org.il

מייל: hiloniorg1@gmail.com

פייסבוק: www.facebook.com/forum.hiloni